

vizație colectivă sau este un text extrem de personal. Este „efemer” ca scriere, pentru că nu este capabil să transească propriul său spectacol.

Spectacolul, însă, există. Este un text *hic et nunc*.

Cu toate acestea, textul inexistent este cât se poate de serios: Este pus

în scenă pentru că și-a găsit regizorul și trupa; uneori, chiar a fost „comandat” special de către aceștia sau a fost scris ori compilat de însuși regizorul. Accentul cade nu pe noutatea scriiturii, ci pe punerea în prezent a problemelor sau pe redescoperirea lor, a problemelor noi-vechi, actuale-eterne ale: sexului și sexualității, conflictelor între etnii, credințe, generații. Un conflict al limbajelor și al comunicării, al inexistenței comunicării și al efortului teatrului de a provoca această comunicare. „Atelierul” – ca festival și ca limbaj teatral – face experimente textuale și meta-textuale, creează, distruge, rescrie și comentează texte. (Au fost, evident, și excepții. O excepție fericită: un text „clasic” în teatrul maghiar, *Kasimir și Karoline* de Ödön von Horváth, într-o minunată regie, aparținând lui Bocsárdi László, la Teatrul „Tamási Áron” din Sfântu Gheorghe.)

Radu Afrim a compilat textele a cinci dramaturgi români și a numit rezultatul *Ocean café*. Variațiuni pe o temă dată: femeia îndrăgostită, într-un frumos (liric, duios, ironic) spectacol compus, ca și textele, pe principiul variațiunilor leitmotivice și al structurilor-mosaic. Unul dintre texte – *Silicon Valley*, admirabil monolog

Ioana Gajdó și Szakács László în *Cu mâna pe ciocan*

foto: Octavian Tîbăar

Sf **flash**

Interviuri în pas de dans

Spectacol (de dans?) târziu în noapte, pe canalul „Muzzik”. Total bizar și de neînțeles: o tânără făptură cu aer isteric amestecă niște mărgele într-un lighean, un june pictează cu o pensulă picioarele unei congeneri, iar când ajunge prea sus ea dă semne (vagi!) că se jenează, în fundal un tip cântă la trompetă, târîndu-se în genunchi mărunțel, pe un ecran sunt proiectate toate acestea în imagini care fug, se descompun, apoi proiecția este reluată pe o bucată de tablă (da, chiar așa!) ținută în brațe de un ins cățarat în cărca altuia etc., etc., etc. În lipsa oricărui sens, privesc atent felul sofisticat în care imaginile mi se aștern în fața ochilor, curgând din mai multe camere, într-un caleidoscop fascinant, ce face ca nici un gest să nu se piardă, în timp ce un gând nu-mi dă pace: actorii și dansatorii români, cu spectacolele lor, n-au avut încă parte de filmări impecabile, profesionist realizate, artistice chiar, ca acest talmeș-balmeș pe care nu mai am răbdare să-l urmăresc până la sfârșit.

■ Conferință de presă cu ocazia venirii Teatrului Bolșoi la București: lume multă, agitație, se așteaptă destul, în

cele din urmă apar vedetele trupei. Câteva momente de liniște, apoi tirul întrebărilor pornește. Cu siguranță că tinerii soliști se mai întreabă și acum ce au căutat ei la întâlnirea cu pricina, de vreme ce presa nu părea dispusă să le acorde vreo atenție. Prezența lor era pretextul pentru obținerea a tot felul de lămuriri ce puteau fi (așa ar fi fost normal) cerute în prealabil, la o cafea, de la organizatori. De unde să știe ei că e o modă la noi aceea ca ziaristii să consume nepermis de mult timp pentru a căpăta, în fond, „back-ground-ul” cu care ar trebui să vină înarmați la asemenea întâlniri? Dacă la alții cei care pleacă în „misiuni” jurnalistice se pregătesc în prealabil, la noi „se sar etapele” în numele unei zburdălnicii profesionale destul de triste până la urmă.

■ Ce poate rezulta când combini soare, vară, terasa Green Hours, versuri din Shakespeare (în original), citate din Homer (tot în original), salată tzatziki și măști uriașe (hidoase!) din cauciuc? N-ați ghicit! Răspunsul este: o originală lansare de carte, „regizată” de un director de teatru cu pregătire de teatrolog, pe numele lui Dan Vasiliu. Toate bune, numai că riscul asumat este

semnat de Saviana Stănescu – revine într-un spectacol de sinestător, un *one woman show* mai puțin reușit (actriță: Mihaela Rădescu).

Sau un text „adevărat” (excepție: dramaturgie publicată) al lui Radu Macrinici, într-o prezentare timidă: **Evanghelia** după Toma la Teatrul „Csiky Gergely” din Timișoara. Apoi, un scenariu de Theodora Herghelegiu, inspirat din Jarry, Ionescu, Artaud și pus în scenă cu minunați actori și cu mult umor la Teatrul Inexistent – **Domnul și Doamna Oval**; tema: anihilarea de către generația mai în vârstă a forței creatoare și ludice a omului tânăr. De aceeași Theodora Herghelegiu, la Teatrul „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe: **Cu mâna pe ciocan**, o piesă contemporană sârbă de Miloš Nikolić, rescrisă aproape complet de către regizoare pe principiul improvizației colective și adaptată la contextul local româno-maghiar. Obraznic actualiza(n)tă, provocatoare, sarcastică: pitorescul naționalist în stil cabaret. Regizorul(-orii) furios(-oși) se uită direct în ochii spectatorului.

Sau aproape un non-text: un eseu teatral, cum își numește opera regizorul **Horățiu Mihaiu**. O viziune teatrală (cu accent pe prima parte a sintagmei), un comentariu la filmul **Câinele andaluz**. Urmează *textul* prin excelență: spectacolul **Diva** este un

foto: Barabás Zsolt

B. Anghi Gabriella și Pálffy Tibor în **Kasimir și Karoline**

manifest al feminismului (scenariul: Anca Grădinaru și Mihaela Sîrbu). Un spectacol bazat numai pe text, fără teatralitate; aproape teatru politic. O altă piesă interesantă, pe principiul *work in progress*: **MM** de Ștefan

Caraman, în premieră absolută la festival, în regia lui Szabó K. István (Teatrul „Andrei Mureșanu” și Centrul de proiecte culturale Arcuș). Bărbatul inexistent (apare doar pe video sau în afara întâmplărilor care se desfășoară

acela ca volumul (intitulat **De la Platon la Shakespeare** – nu știu de ce îmi tot vine să adaug „și retur”) să nu fie la fel de... spectaculos ca lansarea.

■ Dacă Naționalul are în acest moment un spectacol aplaudat pe toate continentele, meritul îi aparține lui Dan Puric, ceea ce l-ar îndreptăți la ceva mai multă considerație din partea „spiritelor călăuzitoare” ale teatrului. Cu toate acestea, cunoscutul actor a fost nevoit să ceară găzduire UNITER-ului pentru conferința de presă prin care a marcat împlinirea a 100 de reprezentații cu **Toujours l'amour** (acesta fiind spectacolul în cauză) deoarece nu a putut obține de la teatru această favoare. Din fericire, între timp balanța s-a echilibrat; lui Dan Puric i s-a acordat titlul de societar al Teatrului Național „I.L. Caragiale”, actorul fiind primul din generația sa care primește această distincție (de altfel, pur simbolică). Deocamdată, egalitate la puncte!

■ Un teatru vrea câțiva actori în plus, mai ales tineri, pentru cele câteva proiecte pe care le are în toamnă. Până aici, nimic deosebit. Dar când la concursul organizat în vederea completării trupei năvălesc două sute de suflete e semn că inflația nu e caracteristică doar domeniului financiar. Și când te gândești că toți cei de care depinde soarta acestor oameni tineri pun seara liniștiți capul pe pernă, știind că a doua zi se pot duce să-și ia, la fel de liniștiți, salariul!

■ Confirmând încă o dată zicala din popor „După război mulți viteji se-arată”, regizorul Horea Popescu își amintește într-un amplu interviu dintr-un cotidian cen-

tral, specializat în elogii, că „a fost primul care a aplicat conceptul de reteatralizare a teatrului”. Îi suntem sincer recunoscători autorului interviului că i-a dat regizorului ocazia să pună ordine, o dată pentru totdeauna, în „chestia cu reteatralizarea”. Nu știu cum a fost posibil ca atâta timp să nu se pomenească performanța domnului Horea Popescu de a „aplica un concept încă inexistent”, generozitate artistică ce a permis altora să definească și să aprofundeze ulterior noțiunea! Interviul cu pricina devine de-a dreptul savuros spre final, când interviuevatul produce contraargumente la propria-i idee: aceea de a transforma Festivalul Național de Teatru într-unul dedicat exclusiv lui Caragiale. Cu câtă dibăcie se spală dânsul pe mâini prin formula impersonală „inițial s-a vehiculat ideea!” Faptul că nu e convins încă de necesitatea renunțării la fixație reiese, totuși, discret, din fraza ambiguă consemnată mai apoi: „Nu cred că putem limita astfel o manifestare națională cu o mișcare teatrală diversă și bogată”(?!). Să fie aceasta contribuția interviuatorului, care numai de claritate a textelor nu poate fi învinuit? Ar rima cu felul în care acesta își umilește mai jos interlocutorul, transcriind: „Nu v-a mai fi un selecționer unic pentru a înlătura *excesul* de subiectivism!” (sublinierile ne aparțin). Oricum ar fi, reiese că nu strică *un pic de subiectivism*, care, adunat de la fiecare dintre membrii comisiei substituteite selecționerului unic, s-ar putea să producă un... „subiectivism multiplu”.

Cristina Modreanu